

*Belga moet dienstbaarder worden voor de aandeelhouders
Mark Schaevers ziet blinde saneringen bij Sanoma niet zitten
Somber beeld van de fotojournalistiek in Europa
Damesdubbel: een nieuwe reeks over vrouwelijke collega's
En Het Laatste Nieuws mocht de spot drijven met Club Brugge*

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 128 - 24 september 2009 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Belga-berichten moeten (nog) sneller en korter	4
Naar een 'hete herfst' bij Sanoma	5
Kenniscentrum voor mediawijsheid in de maak	5
Nieuwe businessmodellen tegen de mediacrisis (deel 2)	6-7
Gerecht zegt media de wacht aan	8
Vlaams kabinet Media stilaan ingevuld	8
SCHEEF BEKEKEN	8
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Mark Schaevers (<i>Humo</i>): 'Saneringen vreten aan de waarheid'	9
SERVICE	
Persbezoek Zaventem voor VVJ-leden Brussel-Brabant	10
JAM keert eerste leenrecht uit	11
IFJ brengt Europese fotojournalistiek in kaart	11
Eerste kopievergoedingen voor omroepjournalisten	11
Perskampioenschap lopen op 11.11.2009	15
Oproep Vlaamse Noord-Zuid-persprijz	20
DAMESDUBBEL – EEN NIEUWE REEKS OVER VROUWELIJKE COLLEGA'S	
Marleen Teugels: 'De journalistiek is een machowereld'	12-13
Greet De Gendt: een buitenbeentje dat er geen wil zijn	14
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Club Brugge K.V. c/ <i>Het Laatste Nieuws</i>	16
BOEKEN	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Leen Creve van <i>Knack Weekend</i> over toevalligheden	18
ONDER EMBARGO	19

Fotojournalisten kijken een koe tijdens een boerenbetoging op het Brusselse Schumanplein op 7 september. De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) schetst in een recent rapport een eerder pessimistisch beeld van de persfotografie in Europa, maar blijft hameren op de noodzaak van kwaliteit in ook het beeldnieuwsaanbod. Zie pagina 11. (Foto Bart Dewaele)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

DE TROEF VAN EEN PERSKAART

In enkele dagen was het evenveel keer prijs. Eerst werden in Mechelen, toen voor een aanslag in een school werd gevreesd, journalisten van VTM brutaal door de politie afgesnauwd en opgepakt. En toen Kim Clijsters na haar overwinning in de US Open landde op Zaventem, kregen fotojournalisten en VRT-reporters het hard te verduren van een paar veiligheidsagenten daar. In beide gevallen ging het om professionele journalisten die stomweg hun werk wilden doen.

Beroepsjournalisten hebben een belangrijke troef wanneer ze in penibele situaties terecht komen: hun officiële perskaart. Die kaart komt niet zomaar uit de lucht vallen. De houder ervan wordt wettelijk verondersteld te werken voor een algemeen nieuwsmedium en dat ook in alle onafhankelijkheid te doen, los van politieke, institutionele of commerciële belangen. De kaart wordt bovendien toegekend door een onafhankelijke Erkenningscommissie, die onder het hernieuwde voorzitterschap van Raymond De Craecker van *Het Laatste Nieuws* haar taak in alle ernst en loyaleit uitvoert. Omdat de overheid de perskaart vervolgens automatisch homologeert, heeft ze ook een officieel karakter.

Maar die officiële perskaart betekent niets als overheidsdiensten of private instellingen ze op het terrein niet respecteren. Dat gebeurt jammer genoeg wel meer. Vreemd genoeg wordt daarbij ook al eens het argument gebruikt dat iedereen tegenwoordig journalist kan zijn en met een perskaart rondlopen. Maar laat dat nu net het punt zijn: uitgerekend de officiële perskaart laat toe om professionele journalisten die voor een groot publiek werken te onderscheiden van anderen. Nu meer mensen dan ooit zichzelf journalist wanen, is de wet van 1963 op de erkenning van beroepsjournalisten actueler dan ooit.

Dat heeft niets met corporatisme te maken. Niets belet burgers om op amateuristische wijze informatie te garen en die kenbaar te maken op een blog. Zover gaat de vrijheid van communicatie inderdaad. Het belet niet dat beroepsjournalisten voor hun werk over bijzondere faciliteiten beschikken, zoals die officiële perskaart die deuren doet opengaan en bepaalde immuniteiten verstrekt. Het is toch ook alleen maar aan advocaten gegeven om te pleiten in de rechtszaal, aan politiemensen om een pistool te dragen op straat, en aan dokters om mensen te opereren?

Pol Deltour

MEDIAHUIZEN TREKKEN BELGA NAAR ZICH TOE

Pol Deltour

Snellere en kortere berichten, tenzij het om politieks nieuws gaat. Dat levert het persagentschap Belga voortaan op algemeen verzoek van zijn aandeelhouders-mediahuizen.

Op redacties wordt graag geklaagd over de service van Belga. Maar een goed half jaar geleden kreeg het ongenoegen plots vorm, in de gedaante van een werkgroep die door de mediahuizen-aandeelhouders werd opgericht. Vertegenwoordigers van De Persgroep, Corelio, Concentra, VRT, VMMA en nog drie Franstalige mediabedrijven vertolkten daar vrij unaniem de verzuchtingen die leefden op hun redacties. Veel Belga-berichten – bij voorbeeld over Europa – waren te lang en werden nauwelijks overgenomen. Ander nieuws verscheen dan weer te laat op het net. Ruimer werd nog de vraag gesteld of het persagentschap weer niet meer in zijn dienstverlening voor de persbedrijven moest investeren, in plaats van in commerciële nevenactiviteiten zoals mediacoaching voor bedrijfsleiders.

“We hebben Belga meteen duidelijk gemaakt dat het ons menens was”, zegt Hans Deridder, chef nieuws van *Het Laatste Nieuws* en voorzitter van de werkgroep. “Belga moest en zou veranderen, anders zou er over drie jaar geen Belga meer zijn.”

En dus presenteerde het persagentschap eind juni al meteen een ingrijpend hervormingsplan – *Belga 2.0.10* gedoopt – dat maximaal aan de verzuchtingen van de aandeelhouders tegemoet komt. Directeur Egbert Hans: “Dit is de renaissance van het klassieke corporatieve model van ons persagentschap, maar dan in een moderne versie.”

Zo wordt de alertfunctie uitgebouwd: Belga zal nog sneller signaleren dat er een ongeval is gebeurd of wat er op een persconferentie is gezegd. In een eerste versie van het hervormingsplan stond nog dat berichten zo nodig moesten gegeven worden onder het motto ‘*to be confirmed*’, maar om principieel-deontologische redenen werd dat snel weer geschrapt. Tegelijk zullen de berichten korter zijn dan totnogtoe. Een ‘alert’ zal in een enkele alinea het brute nieuwsfeit geven. Mogelijk volgen daarop dan wel nog een of meer zogenaamde ‘shorts’, maar ook weer van maximaal 200 woorden elk. Dit maakt de berichten in kwestie ook uiter-

mate geschikt voor overname op websites. Intussen kunnen redacties die dat willen – en er ook de capaciteit voor hebben – meer aanvangen met het nieuws. Blijft de vraag – die vooral kleinere redacties zich stellen – of een en ander wel zo bevorderlijk is voor het mediapluralisme in het land.

In het verlengde van de alertfunctie wordt de weekendservice versterkt. En de nachtdienst (tussen 23 en 6u) wordt opnieuw in huis genomen, nadat ze enkele jaren geleden werd uitbesteed. Hans Deridder: “Belga moet opnieuw een 7 op 7 en 24 op 24 service leveren aan onze redacties.” Nog in verband hiermee wordt de rol van het agentschap als aanspreekpunt voor institutionele bronnen – politiediensten, parketten, gemeenten – versterkt. En ook de agenda-functie wordt opgewaardeerd: er komt volk bij op Belga Press Agenda, zodat nog meer persconferenties en andere evenementen aan de redacties kunnen worden signaleerd.

Belangrijke uitzondering op de tendens naar korter nieuws is de politieke berichtgeving. De politieke redactie wordt zelfs uitgebreid tot zowat twintig mensen. “Samen met de signaleringen van faits divers moet dit de kernactiviteit van Belga uitmaken”, aldus Hans Deridder.

Diverse werkgroepen binnen Belga werken het hervormingsplan van de directie nu verder uit. Al begin oktober moeten de eerste nieuwigheden – uitbouw van de politieke berichtgeving en van de alertfunctie voor faits divers – rond zijn. Vanaf februari 2010 wordt de nachtelijke service opgewaardeerd. Intussen is ook de hele redactieleiding herschikt (zie *organigram*).

Toch ziet de redactie nog diverse pijnpunten. Zo is het maar de vraag of de geplande uitbreiding van de dienstverlening mogelijk is zonder aanwervingen. Veel journalisten vrezden ook dat ze niet langer de straat zullen kunnen opgaan om nieuws te garen, wat erop neer komt dat het persagentschap straks beter *McBelga* wordt genoemd. Op de redactie wordt er hoe dan ook op gerekend dat over een en ander nog debat mogelijk is.

Belga - Nieuwe structuur Editorial Staff vanaf 24 augustus 2009

News director	----	voorlopig: News Council
???		- Marc Hollanders (head)
		- Jo Buggenhout
		- Frédéric de Biolley

- ❖ Secretary general redactie: *Jean-Pierre Breulet*
- ❖ Client advocate: *Murel Evrard*
- ❖ Chief Information Resources: *Joris Van Roy*

Chief News N	Chief News F	Chief Politics	Chief Info Office
<i>Marc Hollanders</i>	<i>Frédéric de Biolley</i>	<i>Jo Buggenhout</i>	<i>Stéphane Godfroid</i>
Chief Sports	Chief Imagery	Chief Video	SD Chief Eco/Int
<i>Philippe De Camps</i>	<i>Philippe François</i>	<i>Lieven De Maertelaere</i>	<i>Luc Michiels</i>

NAAR EEN 'HETE HERFST' BIJ SANOMA

Luc Vanheerentals

Bij Sanoma Magazines Belgium (SMB) staan directie en personeel lijnrecht tegenover elkaar. Splijtzwam is het *Plan Anders* waarmee ceo Aimé Van Hecke 2 miljoen euro wil besparen. De vakbonden eisen de intrekking van het in juni gelanceerde plan en legden alternatieve voorstellen op tafel. Het personeel wijst op alternatieve mogelijkheden om de financiële doelstellingen te halen: de interesten uit beleggingen van Sanoma in ons land – 8 miljoen euro op drie jaar – en de eenmalige opbrengst van 5 miljoen euro uit een al jarenlang aanslepend dispuut over de toepassing van de wet op de kansspelen. In geen geval mag er personeel afvloeien, aldus VVJ en vakbonden. Het personeel eist ook duidelijkheid over de bedrijfsstrategie op lange termijn. Voorlopig zijn geen acties gepland, maar er wordt wel gewaarschuwd voor een "hete herfst" als de directie haar besparingsplan niet intrekt.

Sanoma is met titels als *Humo*, *Libelle*, *Flair* en *Goedele* de grootste tijdschriftenuitgever in het land. Haar magazines zijn goed voor een marktaandeel van 38,6 procent. In het kader van *Plan Anders* zouden een 75-tal werknemers (of 69

voltijdse jobs) verdwijnen op een totaal van 521. Bij *Humo* zouden – als enige redactie – ook twee journalisten sneuvelen. Bovendien wil de directie 8 van de 12 werknemers op de documentatiedienst en 13 van de 30 personeelsleden op de tv-redactie ontslaan.

De *Humo*-redactie liet na de aankondiging van de beoogde sanering onmiddellijk weten dat het niet langer dezelfde kwaliteit zou kunnen garanderen. Het is al de derde keer dat de *Humo*-redactie in de clinch gaat met Van Hecke. Eerder was er ook al openlijke onenigheid toen de ceo een superhoofdredacteur boven *Humo* wou installeren en toen hij het tijdschrift *Goedele* als bijlage bij *Humo* wou verspreiden. Telkens haalde de redactie de bovenhand.

Meteen na het bekendraken van het *Plan Anders* werd het verworpen door vakbonden en VVJ. Drie maanden later is er nog niets gewijzigd aan die houding. "Op geen enkel moment heeft de directie ons kunnen overtuigen dat Sanoma Magazines Belgium een bedrijf in moeilijkheden is", aldus de personeelsbonden met verwijzing naar de winsten die Sanoma al jaren boekt.

KENNISCENTRUM VOOR MEDIAWIJSHEID IN DE MAAK

Luc Vanheerentals

De nieuwe Vlaamse regering stelt in haar regeerakkoord de oprichting in het vooruitzicht van een Kenniscentrum Mediawijsheid en Mediageletterdheid. "Mediagebruikers moeten de nodige vaardigheden kunnen verwerven om adequaat met de nieuwe media om te gaan", aldus de toelichtende zinsnede uit het regeerakkoord. Extra aandacht gaat daarbij naar kwetsbare groepen. "De digitale kloof moet worden weggewerkt", aldus de regering-Peeters II. "Het is elementair dat elke Vlaming kan participeren aan de vooruitstrevende informatiemaatschappij die Vlaanderen wil zijn."

De Vlaamse overheid speelt al een tijd met het idee om zoals in Nederland en Groot-Brittannië een kenniscentrum voor mediawijsheid of mediageletterdheid op te richten. In een resolutie over de gamesector bepleitte het Vlaams parlement op 5 juni 2008 de oprichting van zo'n centrum "om ouders en kinderen beter in staat te stellen verantwoord en bewust om te gaan met games, internet en andere media". Die resolutie bracht het centrum onder bij de Vlaamse Regulator voor Media, maar in de lente van 2009 liet ook het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media weten geïnteresseerd te zijn. Intussen breidde het Vlaams parlement de reikwijdte van het project uit. Met verwijzing naar een resolutie van het Europese parlement van eind 2008, werd mediawijsheid gedefinieerd "als het geheel van kennis, vaardigheden waarmee de burgers zich kritisch en actief kunnen bewegen

in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemediatieerde wereld".

De Vlaamse Sectorraad Media steunt het project voluit. In een advies zegt de raad dat de oprichting een van de prioriteiten moet worden van de nieuwe Vlaamse regering. Mediageletterdheid is voor de raad "het vermogen om toegang te hebben tot de media en het kunnen evalueren met een kritisch oog van de verschillende aspecten van media en media-inhoud". Volgens de raad gaat het om "een essentiële basisvoorwaarde voor een goed werkende democratie".

De Sectorraad Media pleit voor initiatieven die de omgang met alle bestaande media – van kranten tot virtuele gemeenschappen – vergemakkelijken. Bestaande initiatieven moeten worden gecoördineerd, en media-educatie dient opgenomen als eindterm in het secundair onderwijs. Naar analogie met de Nederlandse Kijkwijzer moet de overheid een neutraal voorlichtingssysteem uitwerken voor mediaproducties.

Voor journalisten ziet de Sectorraad Media een specifieke, "actieve en waardevolle" rol weggelegd in het nieuwe centrum. De reden ligt in "hun belangrijke inhoudelijke rol in het productieproces van media en hun kennis en ervaring over de normen en voorwaarden om tot kwaliteitsjournalistiek te komen, over de deontologische journalistieke codes en dergelijke."

DE ZOEKTOCHT NAAR NIEUWE MEDIAMODELLEN

Pol Deltour

Welke leefbare bedrijfsmodellen zijn er voor de nieuwsmedia in het digitale tijdperk? Hoe zit dat met de verhouding tussen print en digitaal aanbod? Welke inhoudelijke verwachtingen koestert de e-nieuwsconsument? En vooral: hoe lukken we erin om geld te verdienen met ons informatie-aanbod op het net? De vragen worden met de dag acuter, nu klassieke redacties overal ter wereld onder een nooit geziene saneringsdruk staan. Maar het vraagstuk betreft niet enkel de werkgelegenheid van journalisten. Sommige nieuwe mediamodellen kunnen hen wel eens in een totaal andere wereld doen ontwakken, die nauwelijks nog iets met journalistiek te maken heeft.

Over de uitdagingen zijn we het intussen roerend eens. Op het internet, op radio en tv en deels ook op papier, is nieuws vandaag in die mate massaal en gratis beschikbaar, dat mensen almaar minder geld willen neertellen voor betalend aanbod. De dalende verkoopcijfers van dagbladen en magazines spreken boekdelen. Maar ook commerciële omroepen zien zwarte sneeuw, nu hun publiek almaar minder met aandacht voor reclame betaalt en naar YouTube & Co. emigreert.

Ook over de remedies voor de mediacrisis bestaat tot op zekere hoogte eensgezindheid. Geen enkele uitgever of journalist twijfelt nog aan de noodzaak om intensief met nieuwe media bezig te zijn. Daarvoor zijn de geneugten van digitale technologie te manifesteren. Je wordt supersnel bediend, hebt quasi onbeperkte toegang tot gigantisch veel materiaal, door dat aanbod kun je bovendien oneindig flexibel navigeren, en je hebt er nog eens een razendinteressante interactiemogelijkheid bovenop. Een pak comfort, dat printmedia onmogelijk kunnen bieden. En waaraan intussen hele generaties jongeren zodanig gewend zijn geraakt, dat men ze nauwelijks nog ziet terugkeren naar de papieren mediacultuur van de voorbije vier eeuwen. Het volstaat naar ons eigen journalistieke gedrag te kijken om de ernst van de ontwikkelingen te zien: zelf googelen, twitteren, wikipediaën, youtuben en facebooken we erop los. En als zelfs Peter Vandermeersch, algemeen hoofdredacteur van de Corelio-kranten, afkondigt dat hij voor de papieren krant eigenlijk geen toekomst meer ziet, dan weten we het stilaan wel.

De toekomst oogt dan ook alleen maar nog digitaler. Zo werken de Vlaamse mediahuizen momenteel volop aan hun beeldaanbod op het net. Vtm sloot in dit verband zopas nog een belangrijk samenwerkingsakkoord met Belga Video. Het verklaart ook het gegrom van Corelio en De Persgroep tegen VRT en Sporza, die met hun royale filmpjesaanbod voor 'marktverstoring' zouden zorgen op het Vlaamse web. Met *streaming video* spelen de mediagroepen in op de omslag van een lees- naar schermcultuur, die in de huidige jongerengeneratie wordt gepersonaliseerd.

Nog een andere tendens is onomkeerbaar: die naar mobiel internet. Nieuwsconsumenten willen niet enkel zelf bepalen welke informatie ze consulteren, ze willen ook zelf bepalen hoe, waar en wanneer ze dat doen. Dat maakt de opkomst van e-readers met de dag nakender. Laptops en draadloos internet, en vooral de iPhone en andere smartphones maakten in dat verband al een ander mogelijk. Maar nu blijkt bij voorbeeld Amazon met de Kindle2 een toestel te ontwikkelen dat qua leescomfort en gebruiksgemak de papieren krant pas echt naar het leven staat. De Kindle2-tabletten sturen continu vers nieuws door naar de bezitter, de pagina's zijn bijzonder goed leesbaar en meer en meer ook in kleur, en - nogal essentieel - ze laten ook een vlotte betaling toe. Positief bekeken, luiden de e-readers misschien wel

de doods-klok over de papieren krant maar betekenen ze net de redding van het klassieke mediabedrijf.

Het gedrukte woord

Dat de toekomst exclusief digitaal is - zoals Microsoft- en Google-goeroes graag beweren - is daarmee niet gezegd. Vooreerst om een heel principiële reden: ook van het gedrukte woord blijft ontegensprekelijk aantrekkingskracht uitgaan. Zeker voor uitvoeriger tekstmateriaal grijpt een modale mens graag terug naar print, net zoals voor meer gecultiveerde foto's. Gerief dus waarvoor men als nieuwsconsument graag eens gaat zitten. Een dagblad of tijdschrift heeft, meer dan een website, ook het voordeel dat het een overzicht en een hiërarchie aanbrengt van het nieuws. Noden die in deze tijden van informatieovervloed heel acuut geworden zijn.

Ook de klassieke televisie en radio zijn intussen nog allerminst aan het eind van hun latijn. Zeker tv blijkt nog goed te passen in de beeldschermcultuur die de 'jeugd van tegenwoordig' heeft ingepalmd.

Er is een tweede, veeleer pragmatische maar niet minder essentiële reden voor de mediahuizen om zich niet onverhoeds in de digitale diepzees te storten. Tot dusver biedt geen enkel exclusief digitaal mediamodel dezelfde journalistieke mogelijkheden als het klassieke printmodel. Velen hebben het nochtans geprobeerd. Wie herinnert zich *Café Belge* nog, dat eind 1999 met liefst vijftig journalisten ineens de Vlaamse journalistiek ging hertekenen? Eind 2000 doekte productiehuis Headtrick *Café Belge* alweer op. Op een handvol kleine autonome nieuwssites na, slaagde vervolgens niemand anders erin om op het web het hoofd boven water te houden, laat staan een redactie uit te bouwen die naam waardig.

Het fenomeen doet zich momenteel ook voor in de VS, waar dagbladen die enkel nog online verschijnen wel 65 procent minder kosten maken, maar tegelijk 90 procent van hun inkomsten verloren. Met een decimering van hun redacties tot gevolg. Wat een verschil met de klassieke kranten, magazines en omroepen, die er in de voorbije vier eeuwen wel in lukten een traditie van kwaliteitsnieuws en onderzoeksjournalistiek op te bouwen.

Hoe digitaal de toekomst dus ook is, mediahuizen hebben er alle baat bij om hun klassieke businessmodel met drukpers en zender niet te snel te laten vallen. Dat is a fortiori in Vlaanderen het geval, waar de klassieke uitgevers nog relatief zacht door de digitale revolutie worden gepakt. In Nederland bij voorbeeld trekt de mediacrisis veel diepere sporen. Het noopte de Commissie Innovatie Pers ertoe om aan te dringen op stevige overheidshulp voor de kranten in de overgang tussen oude en nieuwe businessmodellen.

Diversificatie

Hoe dan ook is de mediatoekomst multimediaal. Hét codewoord voor alle vernieuwingen is dan ook: diversificatie. De website biedt 24 op 24 uur en 7 dagen op 7 *breaking news* aan, de krant zet de klok een keer per dag stil en brengt achtergrond, analyse en randverhalen. Het internet als immer stromende en kolken-de rivier, de krant (en a fortiori het magazine) als de rots op de oever. Bij Corelio baseren ze hier hun 0-1-7-strategie op. Nieuws dat iedereen heeft, kan onmiddellijk en gratis voor iedereen de website op (0). Maar originele werkstukken worden gereserveerd voor het papieren dagblad (1) en – in zoverre het om uitgesponnen reportages of interviews gaat – voor de weekendbijlage van de krant (7).

Voor sommigen hoeft een dagblad zelfs niet noodzakelijk om de dag uit te komen. In Detroit (VS) verschijnen de twee grote kranten sinds kort maar enkele dagen per week meer op papier, wanneer er voldoende reclame in staat. Voor de rest worden lezers doorverwezen naar de website. Het idee lokt ook Vlaamse uitgeverij. Zo zou De Persgroep eraan gedacht hebben *De Morgen* slechts nog een keer per week te drukken en voor de rest online te publiceren. Zo'n scenario zou het bestaande delicate evenwicht tussen de kwaliteitskranten in Vlaanderen sterk hertekenen, en is dan ook een stevig maatschappelijk debat waard.

Niet enkel printmedia moeten diversifiëren, ook omroepen moeten media. Een tv-toestel is vanzelfsprekend nog geen computer, en zal dat ook morgen nog niet zijn. Maar elke omroep die zichzelf respecteert, heeft vandaag een uitgebreid digitaal aanbod op het web.

En dan is er nog de uitdaging om te diversifiëren op het net zelf. In dat verband mag ook het belang van internetradio niet worden onderschat. Vooral 's ochtends blijft radio een uiterst populair medium, en bovendien vallen bij de moderne mobiele mens podcasts almaar meer in de smaak. Dat internetradio kan renderen, bewijst NPR (National Public Radio) in de VS. Het station is via mobiel internet beschikbaar op iPhones en biedt ruchtmakende programma's aan zoals *PlanetMoney* rond de bankencrisis. NPR werkt intussen met 35 vaste buitenlandse correspondenten en groeit stilaan uit tot het belangrijkste radio-station in de VS.

Kwaliteit

Investeren in digitale technologie en nieuwe media is van levensbelang om te overleven als mediahuis. Maar voldoende is het niet. Doordat de nieuwe technologieën voor iedereen beschikbaar zijn, is er op de mediemarkt een nooit geziene strijd om de aandacht van lezers/kijkers/luisteraars én adverteerders uitgebroken. Het gevolg is dat er voorlopig maar weinig geld te verdienen valt op het net. En dus blijft de vraag: hoe houden uitgeverij in het digitale tijdperk hun uitgaven en inkomsten in evenwicht?

Sommigen zullen het afdoen als ouwe koek, maar uiteindelijk is het eerste antwoord op die vraag: met kwaliteit. In casu: goede journalistiek. Dan gaat het niet enkel om journalistiek die inspeelt op de nieuwe digitale mogelijkheden van toegankelijkheid, beschikbaarheid, flexibiliteit en interactiviteit. Dan gaat het ook om inhoudelijk sterke journalistiek. Moderne digitale technologie is op zich een lege doos, minstens even cruciaal is dat ze gevuld raakt met stevige journalistiek.

Van een ding kunnen uitgeverij en journalisten zeker zijn: naar nieuws – en meer bepaald betrouwbaar nieuws – zal altijd vraag zijn. Zonder overdrijving kan men van een menselijke basisbehoefte spreken, een vorm van overlevingsinstinct zelfs. Nieuws komt tegemoet aan de drang om te weten wat er buiten het

eigen gezichtsveld gebeurt, wat controle mogelijk maakt en de veiligheid ten goede komt. Niet voor niets vonden antropologen al bij de eerste primitieve mensengemeenschappen sporen van verslaggeving.

Zoals het vroeger snelle boodschappers waren die met nieuwe informatie kwamen aanlopen, wordt nieuws vandaag door journalisten aangebracht. Natuurlijk is de omgeving revolutionair veranderd. Van de vroegere schaarste aan informatie zijn we vandaag door drukpersen, omroepstations en – vooral – het internet in een informatiezondvloed terecht gekomen. Tegenwoordig kan iedereen nieuws maken. En dan gaat het nog niet eens over Yves Leterme die zich via YouTube rechtstreeks tot de bevolking wendt en Kim Clijsters die via Twitter laat weten dat ze hoofdpijn heeft. Toch verandert dat allemaal niets aan het belang van goede journalistiek. Wel integendeel: door hun selecties en analyses werpen journalisten hun medemensen de reddingsboei toe die hen belet te verdrinken in de informatieoervloed. Journalistiek vormt vandaag de remedie bij uitstek tegen de informatie-obesitas die de hele wereldbevolking bedreigt.

Cijfers bevestigen dat trouwens. Zo belet de afkalkende krantenverkoop niet dat dagbladen nog even veel en zelfs meer gelezen worden dan vroeger. Er is ook nooit zoveel naar Vlaams televisienieuws gekeken als vandaag, en daar heeft zowel de VRT als vtm verdienste aan. Intussen komen de nieuws-sites van gevestigde mediamerken almaar meer bovendrijven als de meest geraadpleegde sites op het web.

Elementaire waarden

Mediahuizen moeten bijgevolg blijven investeren in hun redacties in plaats van journalisten weg te saneren. Ze moeten hun nieuwsmerken bouwen rond de elementaire waarden die journalistiek steeds heeft gekenmerkt: dienstbaarheid aan het publiek, waarheidsgetrouwheid en onafhankelijk-

heid. Dat moet gepaard gaan met de nieuwste technieken inzake archivering, linking, vormgeving en service. Met diepgang en specialisering ook: de hunker naar betrouwbaar gespecialiseerd nieuws is bij de moderne nieuwsconsument zeer groot. Vandaar dat sommigen een mediatoekomst voorspellen waarin naast nog een paar brede informatieleveranciers, vooral heel veel kleinere gespecialiseerde media zullen gedijen. Het hangt ook samen met enkele structurele randvoorwaarden: onafhankelijke mediabedrijven, een minimum aantal professionele journalisten, stevige redactiestatuten en erkenning van de Raad voor de Journalistiek.

Eigenlijk is dat niks nieuws. Al van bij het ontstaan van de eerste massamedia hebben journalisten en uitgeverij beklemtoond dat goede journalistiek niet enkel op zich waarde heeft en de democratie dient, maar tevens de kern vormt van hun businessmodel. Zonder betrouwbare en onafhankelijke journalistiek geen economisch leefbaar mediahuis.

De zware mediacrisis van vandaag verleidt sommigen ertoe om hun standaarden te verlagen, en het niveau van hun journalistieke product te laten zakken. De toekomst zal snel uitwijzen dat ze op die manier mee verdrinken in de informatiezondvloed: niks zal hen nog onderscheiden van de rest.

Anderen worden nog verder van huis verleid: zij zien slechts een toekomst voor het bedrijf weggelegd wanneer dat ook goederen en diensten gaat verkopen buiten de nieuwscontent om. Zo vallen op *Nieuwsbladshop.be* tegenwoordig ook wijn en tickets voor pretparken te kopen. Vanzelfsprekend staat het ondermijnen van hun activiteiten op die manier te heroriënteren, maar als uitgeverij zetten ze zichzelf zo wel buitenspel.

Volgende keer: nieuws mag iets kosten

GERECHT ZEGT PERS DE WACHT AAN

Pol Deltour

Het ging bij momenten hard, de berichtgeving van voorbije zomer over *Fortisgate*, de *affaire-De Tandt* en diverse onfrisse uitlopers ervan. Dag na dag doken nieuwe verhalen op over manipulaties, beïnvloeding en bevoorrechtiging – dingen die maar weinig vandoen hebben met een zuivere rechtsgang. Ook politici toonden zich ontstemd over de gang van zaken bij het Brusselse gerecht.

Diverse magistraten sloegen een *mea culpa*. Wie strafrechtelijk of tuchtrechtelijk in de fout ging zal worden gestraft, aldus voorzitter van het Hof van Cassatie Ghislain Londers. De omstreden Brusselse handelsrechter Francine De Tandt is intussen geschorst. Volgens de voorzitter van het Brusselse hof van beroep, Guy Delvoie, maakt de Brusselse magistratuur een crisis zonder voorgaande door. En de Hoge Raad voor de Justitie pleit voor een nieuwe hervormingsoperatie voor het gerecht, een *Octopus bis*.

Daar blijft het niet bij. Voor velen bij justitie staat het al langer vast dat nog iemand dringend tot de orde moet worden geroepen: de pers. Zo hekelde de al genoemde Hoge Raad voor de Justitie de “mediastorm” die rond de mogelijke corruptie van handelsrechter De Tandt is ontstaan. “De Hoge Raad is verwonderd over de vele perslekken en betreurt dat het hele

gerecht met de vinger wordt gewezen.” Cassatievoorzitter Londers dringt aan op een breed debat over de verhouding tussen gerecht en pers. Maar het meeste vuurwerk kwam van de stafhouder van de Brusselse balie, Alex Tallon. “De nieuwsschaarste in de zomer bleek zo prangend dat men oude koeien uit de gracht ging halen”, schreef hij in het informatieblad van de Brusselse advocatuur. “Men vraagt zich af wie al deze surrealistische berichtgeving manipuleert.”

Het zat eraan te komen dat enkelen meteen ook naar zwaardere middelen zouden grijpen. Zo heeft een advocaat een krantenjournalist tot de orde geroepen voor de Raad voor de Journalistiek. Evenzeer is het uitkijken naar de gerechtelijke afwikkeling van de klacht van een rechter tegen een weekbladjournalist.

Maar mogelijk nog het meeste gevaar gaat uit van het politieke lobby van advocaten en magistraten om de pers wettelijk aan banden te leggen. De beoogde wetgeving moet de media dwingen het vermoeden van onschuld te respecteren, zoals ook het gerecht zelf dat moet doen. Dat gerecht vergeet dan wel even dat de pers heel eigen finaliteiten heeft, en dat ook het recht op informatie (zeker over verantwoordelijke figuren) bestaansreden heeft. Het beloven nog spannende discussies te worden tussen gerecht, pers en politiek.

NIEUWE KABINETSMEDEWERKERS VOOR MEDIABELEID

Debbie Esmans en Tom Sierens zijn de kabinetsmedewerkers die de nieuwe Mediaminister Ingrid Lieten (sp.a) heeft aangesteld voor haar mediabeleid. Esmans is licentiaat geschiedenis en heeft tevens een diploma cultuurmanagement. Ze werkte de afgelopen jaren op de administratie van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) waar ze zich vooral bezig hield met de Vlaamse en internationale ontwikkelingen rond e-cultuur. In 2006 publiceerde zij samen met Dirk De Wit het boek *E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid*. Tom Sierens is sinds 2001 werkzaam op de studiedienst van de sp.a waar hij media en cultuur opvolgde. Hij is van opleiding licentiaat Germaanse filologie en heeft ook een kandidaatsdiploma geschiedenis.

Kabinetschef voor het hele kabinet Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding is Patrick Verjans. Hij is jurist en afkomstig uit de financiële wereld. Tot 1999 werkte hij voor de Generale Bank. Een oude bekende in het kabinet is voorts Yasmine Kherbahe die adjunct-kabinetschef wordt voor het algemeen beleid. Kherbache lag als voormalig medewerkster van minister Frank Vandenbroucke mee aan de basis van het wettelijke kunstenaarsstatuut. De VVJ ijvert voor een gelijksoortige sociale bescherming voor de freelance journalisten, die nu al te vaak zonder het gepaste respect door de mediahuizen worden behandeld. (LV)

SCHEEF BEKEKEN

“De plannen voor senioren-tv heb ik verlaten. De voorstellen bleven steken in goedkope praatprogramma’s in de namiddag of ochtend- en hersengymnastiek. Dan maak ik liever reportages voor Canvas, zoals de reeks over Iran.”

Dirk Tieleman, godfather van het tienjarige *Koppen*, in *Het Belang van Limburg* van 1 september 2009

“De actieve rol van de pers in de zaak-De Tandt wijst erop dat het zelfreinigende vermogen van de magistratuur is tekortgeschoten.”

Rechtsfilosoof René Foqué in *Knack* van 2 september 2009

“Zo’n papieren krant, beste lezer, is niet meer van deze tijd.”

Peter Vandermeersch in *De Standaard* van 4 september 2009

“Als beginneling moest ik voor een krant een foto van een overleden kind gaan opvragen bij de vader. De ouders leefden gescheiden en blijkbaar had de politie alleen maar de moeder op de hoogte gebracht. Moest ik dus aan die man vertellen dat zijn kind dood was, en of ik er alstublieft een foto van mocht hebben. Toen was ik even misselijk van mijn beroep.”

Michaël Lescroart, hoofdredacteur *P-magazine*, in *DeMorgen* van 11 september 2009

MARK SCHAEVERS: 'HUMO'S STALGEUR HEEFT ME ALTIJD GELOKT'

Jan Backx

Voor mij zit een uiterst beweeglijk man. Grijs hemd, rond metalen brilletje, piekerig haar, enthousiast verteller. Het spàt eraf, deze Mark Schaevers (53) voelt zich kiplekker in zijn journalistieke job en schrijvende bezigheden. Interviewer van prominente auteurs en politici, een parcours van *Humo* over *De Standaard der Letteren* naar *Humo* terug, schrijver van een toneelwerk waarin hij Hugo Claus laat spreken door de mond van Josse Depauw, én ooit als co-hoofdredacteur de opvolger geweest van de legendarische Guy Mortier. Welk jongmens dat ergens onder een Vlaamse kerktoeren van journalistiek droomt, zou niet watertanden van zo'n palmares?

Het levensverhaal van Mark Schaevers begon in een vergelijkbare setting, in het Limburgse Heppen. "Mijn vader was boomkweker, na de oorlog simpeltjes begonnen met een zak patatjes op zijn fiets. Moeder was vroedvrouw en zo kwam het dat ik in 1956 thuis op de wereld werd gezet, als jongste van drie kinderen. Als jonge snaak was ik een getalenteerd voetballertje, de *goalgetter*. Toen er boven mijn hoofd een talentscout van het grote Standard begon rond te cirkelen, stond er opeens in *Het Belang van Limburg*: 'Pa Schaevers: Mijn zoon moet éérsst studeren!' Ik was er zeker van dat mijn pa nooit met iemand van *Het Belang* had gesproken en kreeg meteen een erg lage dunk van 'de pers'."

Op zijn zeventiende stampste een speler van Gerhees Marks kuitbeen over. Meteen het einde van zijn voetbalcarrière. "En dus ging ik Germaanse studeren, in het vage idee later leraar te worden. Een uitstekend docent Nederlands in het middelbaar had me die kant uit gewezen. Eens in Leuven was voor mij het hekken van de dam: de boekenvreter ontwaakte en ik geraakte gebeten om te weten. In het ondertussen al lang opgedoekte literaire tijdschrift *Heibel* zette ik toen mijn eerste schrijversstappen. Vers gediplomeerd stond ik een jaartje voor het bord om al heel gauw over te stappen naar uitgeverij Kritak. Dat waren mijn heerlijke jaren '80, waarin ik mee aan de wieg stond van het progressief uitgeven in Vlaanderen."

Bij Kritak was Mark Schaevers meid voor alle werk. "Ik begeleidde een boek van bij de conceptie tot het in de winkel lag. Dat zijn bijzondere herinneringen, hoe we aan lichtbak op de uitgeverij de eerste boeken van Tom Lanoye of Kamagurka stonden in te plakken. Het verzuilde Vlaanderen werd opengebroken en ook als laatste hoofdredacteur van *De Nieuwe Maand* kon ik mijn steentje bijdragen. Dat blad was een intellectueel platform voor een nieuwe generatie die het zou gaan maken: Leo De Haes, Marc Reynebeau, William van Laeken, ze schreven er allemaal in."

Ook via Kritak kwam Schaevers in contact met de journalistieke wereld. Hij leerde Guy Mortier, Herman De Coninck en Piet Piryns kennen. "En ja, ik speelde zelfs mee in het voetbalploegje van *Humo*. In het boekenvak had ik intussen ingezien dat grote inspanningen zelden met enorme verkoopcijfers worden bekroond. Toen *Humo*-coryfee Willy Courteaux in 1989 op pensioen ging, en Guy Mortier me vroeg of ik de job wou invullen, moest hij dan ook niet aandringen. De stalgeur lokte me meteen. Ik kwam terecht in een broedplaats van talent en het deed onze stukken goed dat Mortier niet ophield te hameren op helderheid."

Zeven jaar bleef hij bij *Humo*, tot Dirk Achten, toenmalig hoofdredacteur van *De Standaard*, bij hem aanklopte. "Of ik *De Standaard der Letteren* kon vertimmeren om beter weerwerk te leveren tegen de cultuurbladzijden van *De Morgen*? Ik waagde het avontuur, verruimde de input van die letterenbijlage en legde de lat hoger. De zaak floreerde. Ik beleefde toen ook de ingreep om AVV-VVK af te voeren, een operatie die Peter Vandermeersch uiteindelijk doorvoerde."

De eeuwwisseling bracht gerommel op de magazinemarkt. Bij *Humo* vreesden ze de raid die *Bonanza* plande, het splinternieuwe blad van Woestijnvis dat frisser en minder cynisch zou zijn dan het origineel. "Zo keerde ik naar *Humo* terug, om er de troepen te versterken. Toenmalig uitgever Mediaxis herschikte het decor: Jörgen Oosterwaal en ik werden de nieuwe co-hoofdredacteurs en Guy Mortier schoof op richting creatief directeur. We sloegen de aanval succesrijk af en wisten zelfs naar een historisch record door te stoten met een oplage van 250.000. Anderzijds kwamen we tot de vaststelling dat een duo-formule voor de hoofdredactie niet evident is. Zo bleef Jörgen aan het roer staan en werd ik in 2004 opnieuw een gelukkige stukenschrijver. Sindsdien probeer ik vooral reeksen te maken rond welbepaalde thema's: Leopold II, Hitler, de memoires van Wilfried Martens, de Muur van Berlijn..."

Mark Schaevers: 'Het hakwerk op redacties vreet aan de waarheid'

Dezer dagen is Mark ook nauw betrokken bij de besprekingen rond de bezuinigingsoperaties bij Sanoma, die ook *Humo* bedreigen. "We moeten niet aarzelen om net als dokters of advocaten voor onze professionaliteit uit te komen", zegt hij daarover. "We moeten de mensen niet geven wat ze willen lezen, zoals het tegenwoordig al te vaak heet, maar wat ze volgens ons zouden moeten lezen, en wat ze ook zullen willen lezen als we het maar goed opschrijven. Daar heb je tijd voor nodig. Het huidige brutale hakwerk in redactiepopulaties en het verhogen van de werkdruk vreten uiteindelijk aan de waarheid."

GELEID PERSBEZOEK MAAKT JOURNALISTEN WEGWIJS OP BRUSSELS AIRPORT

Eric Vercruyse

Een twintigtal beroepsjournalisten, aangesloten bij de afdeling Brussel-Brabant van de VVJ, kreeg op zaterdag 12 september een unieke kijk achter de schermen van de luchthaven van Zaventem. Woordvoerder Jan Van der Cruyse van Brussels Airport zorgde tijdens een boeiende rondleiding voor heel wat tekst en uitleg, onder meer over de faciliteiten voor (beroeps)journalisten op de luchthaven.

Van der Cruyse gaf toe dat de mogelijkheden voor beroepsjournalisten om redenen van luchtvaartbeveiliging sterk zijn verminderd. Zo kan een journalist niet langer zelf vragen om voorbij de grenscontrole te mogen; het doorgangsbewijs moet worden aangevraagd door Brussels Airport of een van de vele bedrijven die actief zijn op de luchthaven. Die zijn

met één van de immer aanwezige politiemensen."

VIP

Er zijn geen speciale VIP- of andere lounges meer waar beroepsjournalisten op vertoon van de officiële perskaart toegang krijgen, maar ook hier blijft toelating mogelijk via tussenkomst van de betrokken luchtvaartmaatschappij. Vierentwintig uur gratis parkeren op Zaventem kan voor beroepsjournalisten nog steeds. Daartoe ga je voor het wegrijden met de officiële perskaart naar de infobalie van de parkinguitbater op het niveau aankomst van de parking zelf. Die balie bevindt zich links van het Sheraton hotel. Daar wordt dan een gratis parkingvoucher overhandigd. Tot slot kunnen luchtvaartmaatschappijen beroepsjournalis-

Perswoordvoerder Jan Van der Cruyse onthult voor een schare beroepsjournalisten de geheimen van de Zaventense luchthaventarmac. (Foto Bart Goossens)

dan tevens verplicht voor begeleiding te zorgen. Bedrijven of mensen die op de luchthaven werken kunnen dus wel nog beroepsjournalisten uitnodigen. Voor die aanvraag is een kopie van de identiteitskaart nodig, niet van de perskaart. Toegang tot de bagagezaal was vroeger mogelijk op eenvoudig vertoon van een perskaart, maar ook deze uitzonderingsmaatregel bleek in strijd met de Europese regelgeving en moest vorig jaar worden afgeschaft.

Voor interviews of opnames in de publieke zones van de luchthaven – zoals vertrekhal en aankomsthal – is geen doorgangsbewijs nodig. TV-ploegen moeten wel met enkele technische afspraken rekening houden, onder andere voor het gebruik van kunstlicht en kabels.

Voor de vertrekhal is een speciale plaats voorbehouden voor zendwagens. Indien meer zendwagens tegelijk ter plaatse zijn, kunnen die terecht op P11, eveneens op het vertrekniveau. Parkeerplaatsen in die zone zijn een zeldzaam en kostbaar goed, en de politie ziet nauw toe. "Je even aanmelden bij onze persdienst kan daarom nuttig zijn", aldus Jan Van der Cruyse. "Of je bespreekt je aanwezigheid vooraf

ten speciale vliegtarieven toekennen. Jan Van der Cruyse: "Het succes van je verzoek zal doorgaans afhangen van de reden van je aanvraag. Meevliegen voor de inhuldiging van een nieuwe vluchtroute is kosteloos, maar de tijden dat je tickets kreeg om met de hele familie naar het Zuiden te vliegen behoren tot het verleden. Wie wil vliegen voor een reportage over de maatschappij of over een specifieke bestemming, doet er in elk geval goed aan vooraf de mogelijkheden voor een tariefvermindering te onderzoeken met de luchtvaartmaatschappij."

Woordvoerder Van Der Cruyse had ook nog talloze andere wetenswaardigheden in petto. Over het nakende verdwijnen van de fameuze 'zwarte doos' bij voorbeeld, die ingevolge het neerstorten van een Franse Air Bus in de diepzee zal worden vervangen door constante satellietontvangst van de vluchtgegevens. Ook het anti-vogelbeleid en het fenomeen van de landlopers op Zaventem kwamen ter sprake. En ten slotte ook de crisis natuurlijk. "Het is echt voortdoen tot de storm gaat liggen, en voor sommige luchtvaartmaatschappijen komt dat moment wellicht te laat."

JAM BETAALT EERSTE LEENRECHT

In de loop van de maand september betaalt de JAM (Journalisten Auteurs Maatschappij) voor het eerst de leenrechtvergoeding uit aan die journalisten die ook de publicatie van boeken op hun aangifte hebben vermeld. Voor de jaren 2004 en 2005 ontving de JAM in de loop van 2008 respectievelijk € 27.219,95 en € 35.250,03 ter compensatie van het gratis uitlenen van boeken en andere werken in de openbare bibliotheken. In de loop van 2009 werd ook voor het jaar 2006 € 49.828,40 ontvangen. Na de goedkeuring van de verdeelreglementen door de Algemene Vergadering van de JAM in juni dit jaar volgt binnenkort de uitbetaling aan de leden. Na aftrek van de 20 procent werkingskosten van de Jam zal € 89.838,70 worden uitgekeerd, waarvan nog een deel in reserve wordt gehouden voor laattijdige aangiften. Gespreid over de honderden gepubliceerde werken, zal per publicatie slechts een vrij kleine vergoeding overblijven. De beheersvennootschappen hebben eerder al geklaagd dat de Belgische auteurs en uitgevers nauwelijks vergoed worden voor het uitlenen van hun publicaties door de openbare bibliotheken. De gewesten stellen hiervoor slechts € 1,00 per volwassen lid van een bibliotheek ter beschikking en € 0,50 voor een minderjarige. Voor de journalisten die louter in kranten en tijdschriften publiceren, is het nog erger: alle publicaties die slechts ter plaatse mogen geraadpleegd worden, en niet ontleend, worden helemaal niet vergoed. Die krenterigheid is al herhaaldelijk aangeklaagd, maar zonder gevolg. Bovendien betalen de Gemeenschappen, die ter zake bevoegd zijn, met jaren vertraging. (ID)

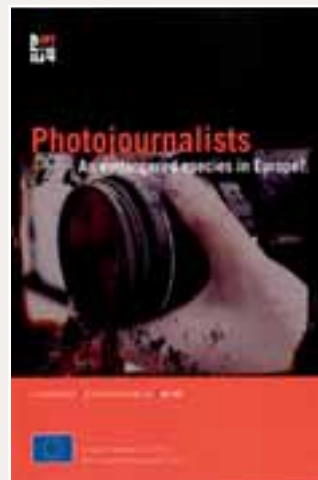
FOTOJOURNALISTEN HEBBEN HET OVERAL IN EUROPA MOEILIK

Overal op het Europese continent hebben fotojournalisten te lijden van zware concurrentie, en niet enkel vanwege elkaar. Meer en meer worden ze ook op de hals gezeten door burgerjournalisten, uitbaters van fototheken en – een beetje cynisch – eigen schrijvende collega's die almaar vaker zelf met een fototoestel op pad worden gestuurd. Het doet her en der de vraag rijzen of de fotojournalistiek in Europa niet ten dode is opgeschreven.

Dat is de nogal onheilspellende boodschap van een pas verschenen IFJ-rapport. De Internationale Federatie van Journalisten verzamelde gegevens over de situatie van persfotografen in 17 Europese landen (waaronder België), en die wijzen allemaal in dezelfde richting. Vergoedingen zijn benedenmaats, auteursrechten worden massaal geschonden, sociale voorzieningen voor met name freelancers zijn er nauwelijks of niet. Fotojournalisten erkennen wel dat de digitale technologie het werk aanzienlijk makkelijker heeft gemaakt, maar tegelijk heeft dit ook tot meer concurrentie van burger-

journalisten en beeldbanken geleid. Het gevolg is een nog grotere degradatie van hun sociaal statuut. Op de koop toe heeft de opkomst van kapers op de kust ook de werkfaciliteiten bemoeilijkt. Nu ook steeds meer burgerjournalisten zich aandienen op persconferenties en evenementen, zijn de toegangsmogelijkheden voor professionele journalisten sterk gehypotheceerd.

Het beeld oogt weinig fraai, maar toch ijvert de IFJ voor blijvende actie rond het lot van de beeldjournalistiek. Het opstellen van standaardcontracten en modeltarieven is een speerpunt daarin. Net zoals dwingende reglementeringen in verband met auteursrechten. Dat de nieuwe digitale mogelijkheden maximaal worden uitgeput, is intussen duidelijk. Maar voor de IFJ moet dit wel gepaard gaan met de gepaste vorming en nascholing die persfotografen toelaten in de running te blijven als journalist. (PD)

IFJ – European Federation of Journalists (with support from the European Union)

Photojournalists, an endangered species in Europe?

Juni 2009

Het rapport is zowel in het Frans als het Engels te raadplegen op www.journalist.be.

RADIO- EN TV-JOURNALISTEN KRIJGEN KOPIEVERGOEDING

Voor het eerst zal de JAM in loop van september een vergoeding voor de thuiskopie uitbetalen aan journalisten van radio en tv die hun werken in de loop van de vijf voorbije jaren hebben aangegeven bij de JAM. De vergoeding voor de thuiskopie (op cd en dvd) zal evenwel beduidend lager liggen dan de vergoeding die wordt uitgekeerd voor de reprografie (fotokopieën) van de schrijvende journalisten. Er komt namelijk minder geld uit de verkoop van cd's en dvd's, en het vloeit vooral naar het buitenland. Dat komt omdat de uitzendingen van radio en tv veel buitenlandse producten (muziek, film, series) bevatten, terwijl kranten en magazines uiteraard door journalisten uit het eigen taalgebied worden gemaakt. Voor kopieën die van het internet worden gemaakt, worden nog geen vergoedingen uitgekeerd. Journalisten wier werk alleen op de sites van de kranten verschijnt, ontvangen dus (voorlopig) niets. Dat komt doordat de opeenvolgende regeringen een wet uit 2005, die de vergoeding voor die afdrucken bevat, nog altijd niet hebben uitgevoerd. Maar het wordt alweer beloofd voor de lopende regeerperiode. (ID)

Marleen Teugels:

'De journalistiek is een machowereld.

"Ik heb mijn kinderen een paar keer moeten meenemen naar interviews of gesprekken. Op een keer was mijn zoon Arnout half genezen toen hij meeging naar een bespreking met Rik Van Cauwelaert. Samen met illustratrice Nora Theys had ik ervoor gelobbyd een reeks naar aanleiding van honderd jaar vrouwenraad in *Knack* te houden, en niet te verschuiven naar *Weekend Knack*. Ik zat met Van Cauwelaert te brainstormen in zijn bureau. Mijn zoon luisterde, nog wat bleekjes, aan de kop van de tafel. Ik hoor Van Cauwelaert nog zeggen: "Misschien moeten we iets doen in de periode van de Internationale Vrouwendag. Wanneer is dat weer?" Aan de kop van de tafel klonk het ineens fier: "Acht maart!" Van Cauwelaert trok zo'n ogen. Hij dacht waarschijnlijk dat ik mijn kinderen brainwash. Terwijl dat kind die dag gewoon jarig is."

Is Marleen Teugels (50) een feministe? Ja. Maar veel meer dan dat is ze een maatschappelijk betrokken en kritische speurneus. Als journaliste, academicus en ooit zelfs als reclamemadam.

"Na mijn studies Germaanse kon ik meteen aan de slag als stagiair-journalist bij *Het Rijk der Vrouw*. Zes maanden lang beleefde ik er een ongelooflijk fijne tijd. Naderhand vielen er ontslagen en ging het blad failliet. Ik had toen niet de *culot* om ervoor te gaan en bij krantenredacties aan te kloppen. Ik kreeg al snel een aanbieding om bij een reclamekantoor aan de slag te gaan als junior account executive. Het werk was leuk en ik vond het interessant om de communicatieprocessen in zo'n bureau van binnenuit te bestuderen. Met copywriting had ik het moeilijker. Ik had vooral problemen met de ethische kant van de zaak. Garbarski was het laatste bureau waar ik werkte. Dat was toen het meest creatieve reclamekantoor in België. Gelukkig mocht ik ook meewerken aan maatschappelijke projecten. Zo was ik verantwoordelijk voor een campagne ten voordele van Roemeense weeskinderen. Na acht jaar aan de andere kant van de barrière vond ik het werk niet meer combineerbaar met drie kinderen. Ik kreeg ook het gevoel dat ik niet veel meer kon bijleren."

Na een ommetje via een communicatiepositie bij de Nationale Orde van Advocaten, ging Teugels aan de slag als adjunct-hoofdredacteur bij *Onze Tijd/Notre Temps*. "Maar ook coördinatie en supervisie van anderen leek me uiteindelijk niet het 'echte' werk. Daarenboven had een van mijn kinderen extra aandacht nodig. Ik wou om vier uur aan de schoolpoort kunnen staan. Alleen was het bij *Onze Tijd* niet de gewoonte voor zes uur de redactie te verlaten, zelfs al nam je een boekentas vol werk mee naar

huis. Ik wilde met mijn kinderen kunnen bezig zijn. Als je voor kinderen kiest, moet je in die keuze investeren. Ik dacht dat ik flexibeler zou kunnen omspringen met mijn tijd als ik het allemaal zelf deed. Later bleek dat natuurlijk een illusie. Maar dat wist ik nog niet toen ik in 1996 bewust freelance journalist werd."

"Toen ik Tessa Vermeiren mijn voorstellen voorlegde, zei ze: "Dat zijn geen thema's voor *Weekend Knack*. Neem contact op met *Knack*." Ik mocht van Hubert Van Humbeeck, die toen hoofdredacteur was, meteen beginnen. De rusthuissector kende ik goed, dankzij mijn werk voor *Onze Tijd*. Maar zelfs

(Foto Greet De Gendt)

met een goed contactennetwerk was het geen sinecure om bijvoorbeeld de geldstromen in de rusthuizen bloot te leggen. Mijn werkdag begon 's morgens vroeg. Halfweg haalde

Dat is wetenschappelijk bewezen'

ik mijn kinderen af van school. Wanneer ze in bed lagen, werkte ik verder. In het begin was ik er niet aan gewend artikels te schrijven. Ik herinner me dat ik toen nachtenlang zat te zwoegen."

"Journalistiek is een métier. Je moet elke dag schrijven, schrijven, schrijven. Na enige tijd word je goed in je vak. Bij mij kwam dat pas na *Met stille trom*, mijn eerste boek. Het vloeide voort uit mijn onderzoek naar de mogelijke toxische gevolgen van oorlogvoering op mensen. Ik baseerde me daarvoor onder andere op getuigenissen van Belgische militairen die ziek waren geworden na missies in de Balkan. Toen de uitgever met het zwaard van Damocles boven mijn hoofd stond, heb ik een maand lang heel weinig geslapen. Daarna voelde ik dat ik er eindelijk in slaagde teksten te schrijven die van in het begin redelijk goed in elkaar zaten. Dat vakmanschap wordt zwaar onderschat. Je moet je lezer mee hebben in je verhaal en er tegelijkertijd over waken dat alles wat je schrijft correct is."

"Na *Met stille trom*

dacht ik: *dit nooit meer*. Ik was met dat eerste boek zwaar bezig geweest. Zonder de steun van het Fonds Pascal Decroos was dat niet mogelijk geweest. Anderhalf jaar van mijn leven is in dat project gekropen. Het werd mijn eye-opener naar 'de grote wereld'. Voordien behandelde ik vooral maatschappelijke thema's van bij ons. Sommige waren complex, maar met de hulp van goede bronnen en experts werd het allemaal begrijpelijk. Met het boek was dat anders. Op zeker moment ben ik zelfs ziek geworden en dacht ik: 'Ik stop hiermee. Waarom moet ik dit boek schrijven?' Ik had het moeilijk met de zware dingen die ik boven water haalde. Vooral als moeder met kinderen was ik enorm ontsteld door de zorgwekkende realiteit van militairen die in het grootste geheim nieuwe wapens uittesten. Na een week was de crisis verwerkt. Sindsdien heb ik een weerstand ontwikkeld waardoor ik niet gemakkelijk meer achteroverval. Mijn persoonlijke betrokkenheid bij onderwerpen is nog altijd groot. Maar ik slaag er nu in mij af te schermen."

Als Marleen Teugels zegt dat de journalistiek een machowereld is, doet ze dat niet zomaar. "Dat is wetenschappelijk bewezen. Wie er meer wil over weten, vraagt het maar aan Mieke De Clercq. Zij deed aan Universiteit Gent onderzoek naar vrouwen in de pers."

Teugels' bijna letterlijk wetenschappelijke methode groeide uit tot haar handelsmerk. "Als je weet dat, volgens de Britse onderzoeksjournalist Nick Davies, journalisten maar zeventien procent van hun verhalen checken, besef je dat we met een probleem zitten. Een probleem dat raakt aan het fundament van de journalistiek. Journalisten zijn kleine garnalen. Alleen door heel secuur te werken, vermijd je dat

je vroeg of laat een proces aan je broek hebt. Alles moet perfect kloppen. Nu doceer ik die manier van werken aan de Arteveldehogeschool. Ik leer studenten een wetenschappelijke onderzoeksmethode hanteren waarbij ze regel per regel natrekken of wat er staat klopt met wat in documenten staat of gezegd is tijdens een interview. Correct zijn vergt veel tijd. Maar het is de enige manier om waterdicht te werken. Alleen zo word je als journalist ongrijpbaar. Ik ben niet onder de indruk wanneer critici de halve *Knack* volschrijven met lezersbrieven naar aanleiding van mijn artikels. Ik doe gewoon mijn werk."

Eind 2007 krijgt Marleen Teugels telefoon van François Snelders, opleidingscoördinator journalistiek aan de Arteveldehogeschool. "Hij vroeg of ik zin had om het vak onderzoeksjournalistiek te geven. Ik bedacht dat ik met plezier jongeren met de juiste microbe zou besmetten. De

opleiding journalistiek aan de Arteveldehogeschool ambiëerde ook wetenschappelijk onderzoek. Burn-out in de rusthuis- en ziekenhuissector was een van de maatschap-

pelijke thema's waarrond ik eerder had gewerkt. Ik bedacht dat het interessant kon zijn te bekijken hoe het op dat vlak in onze beroepsgroep gesteld was. Want rondom mij zag ik een aantal collega's in de problemen raken. Een vriendin ging op een dag in Groot-Bijgaarden van pure vermoeidheid letterlijk uit de bocht. Maar ook hier: de enige manier om dingen in beweging te krijgen, is onderzoek dat geschoeid is op een internationaal erkende wetenschappelijke leest. Als je tenminste resultaten beoogt waar geen speld tussen te krijgen is. Zo werd het onderzoek naar burn-out bij journalisten mijn eerste echte wetenschappelijke studie."

"Ik ben nu in dienst van de hogeschool en word betaald door het Ministerie van Onderwijs. Voor negentig procent ben ik ambtenaar en voor de rest ben ik freelancer in bijberoep geworden. Ik heb het wel lastig om mezelf ervan te overtuigen dat ik nu onderzoeker ben en niet langer journalist. Maar uiteindelijk ... *What's in a name?* Ik vind dat je journalistiek moet bedrijven voor de maatschappij. Voelen wat er leeft. Je netwerk signaleert je wanneer zich ergens problemen voordoen en dan probeer je daar iets aan te veranderen. Bij rasechte wetenschappers is dat trouwens niet anders. Ik heb een gruwelijke hekel aan journalisten die alleen bezig zijn met zichzelf en hun carrière. Je probeert toch aan de hand van je werk dingen in beweging te krijgen? Ja, ik ben zeer maatschappelijk betrokken. Het is een van de belangrijkste redenen waarom ik doe wat ik doe. Ben ik een wereldverbeteraar? Misschien een heel klein beetje."

Katrien Bruyland

Damesdubbel

Greet De Gendt portretteerde Marleen Teugels

'Ik sla liefst toe als ze even niet opletten'

"Ik deed kunsthumaniora in Brussel omdat ik voor niets anders deugde", zegt Greet De Gendt lachend. "Daarna naar de academie in Gent, om vormgever of meubelontwerper te worden. Alleen was daar geen opleiding voor. Beeldhouwen kwam in de buurt, dacht ik. Ik vloog er in met de slijpschijf, beitel en hamer. Voor ik het besepte, stond ik meubels te maken. Mijn leraars beeldhouwen zagen dat niet erg zitten."

Greet De Gendt is een buitenbeentje dat er geen wil zijn. "Toen ik met fotografie begon, was iedereen van mijn jaar er al in zijn vrije tijd mee bezig. Ik niet. Dat bleek ook niet nodig. In de opleiding lag de nadruk eerder op het creatieve en de inhoud van het beeld dan op het technische. Andere scholen hameren op techniek. Nu vind ik soms dat ik die achtergrond mis. Wanneer ik Michiel Hendryckx bezig hoor, zie ik hem weer voor me als docent aan de academie. Zijn lessen beeldbespreking en die van Carl De Keyzer bleven me het meest van al bij. Ze verbeteren zichzelf als goede leraars. Als student word je gebombardeerd met informatie. Later valt feedback weg. Soms zou ik opnieuw willen samen zitten met mijn leraars van toen."

"Als jong geweld wou ik het allemaal zelf doen. Wie had nu een galerie nodig om tentoon te stellen? Aan een galerie was je alleen gebonden. Ik was vrij en lakte elk van mijn nagels in een andere kleur. Tot je ouder wordt en beseft dat een galerie nodig is als je je werk op een professionele manier wil verkopen. Ik heb dat onbewust tegendraadse nu nog. Soms wil ik me meer bezighouden met kinderen en modefotografie. Mijn gevoel over het wereldje errond houdt me tegen. Misschien ben ik bang om mezelf te verkopen. Doe ik het uiteindelijk toch liever alleen."

"Ik vertel graag in reeksen, beeldverhalen. Kinderen blijven mijn lievelingsonderwerp. In de paasvakantie nam ik deel aan *Zoete Leugens*, een project voor FLACC, het Genkse platform voor beeldende kunst. Op een week tijd hielpen kinderen tien verschillende kunstenaars een project realiseren. Ik zette een nep modeproject op poten met kinderen als modellen, vertrok van echte modefoto's en liet hen de productie met creatieve middelen overdoen. Poseren is altijd onnatuurlijk. Maar kinderen regisseer ik graag. Ik hou in de gaten wat er gebeurt, zorg ervoor dat het fris blijft. Het liefst sla ik toe als ze even niet opletten."

(KBr)

(Foto Greet De Gendt)

JOURNALISTENJOGGING

5 of 12 km

11.11.2009 - Tervuren

Op woensdag 11 november 2009 vindt in Tervuren de jaarlijkse jogging voor de Belgische pers plaats.

De journalistenjogging maakt opnieuw deel uit van de 11.11.11-Solidariteitsjogging in Vossem (Tervuren). De organisatie is in handen van het lokale Actiecomité 11.11.11. Meelopen scherpt dus niet enkel de persoonlijke conditie aan, het dient tegelijk een goed maatschappelijk doel.

Kunnen deelnemen aan de persjogging:

1. Beroepsjournalisten (op voorlegging van hun journalistenkaart)
2. Persmedewerkers (woordvoerders, commerciële medewerkers, layouters, freelancers, drukkers, kortom iedereen die werkt voor een mediabedrijf)

Parcours: keuze tussen een afstand van 5 kilometer en een van 12 kilometer. Het licht glooiende parcours loopt door het prachtige park van Tervuren en de omliggende bossen.

Datum: 11 november 2009

Vertrek: 14u30

Adres: Dorpstraat 38 - 3080 Vossem
(vlakbij de kerk in het centrum van Vossem)

Kleedkamers en douches beschikbaar

Inschrijvingsgeld: 6 euro

Voor de pers is een aparte inschrijvingsstand voorzien vanaf 13u30.

Er worden geen prijzen uitgedeeld aan de meet. Wel wordt per afstand en ook voor de persmensen een afzonderlijk klassement opgemaakt. De resultaten worden verwacht tegen 17u. Persmensen worden dus opgenomen in het algemene klassement en in een afzonderlijke uitslag.

Na de aankomst: gezellig samenzijn en drink.

Meer info:

Luc Blyaert (luc@blyaert.be), Jan Margot (jan.margot@belgacom.be),
Michel Lauwers (m.lauwers@lecho.be) of Marleen Finoulst (marleen.finoulst@bodytalk.be)
www.joggings.be

met steun van de VVJ -

BESLISSING OVER DE KLACHT VAN CLUB BRUGGE K.V. TEGEN HET LAATSTE NIEUWS EN DE HEER STEPHAN KEYGNAERT, JOURNALIST

Met een aangetekende brief van 29 januari 2009 dient de heer Filip Dhondt, general manager, namens de raad van bestuur van Club Brugge K.V., klacht in tegen *Het Laatste Nieuws* en tegen journalist Stephan Keygnaert. Aanleiding is een artikel van Keygnaert dat is gepubliceerd in *Het Laatste Nieuws* van 27 januari 2009 onder de titel 'Matthijssen krijgt ons laatste krediet'.

Het Laatste Nieuws en Stephan Keygnaert hebben op de klacht geantwoord met een brief van 12 maart 2009. Club Brugge K.V. heeft hierop gerepliceerd met een brief van 30 maart 2009.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 1 juli 2009. Namens de klagende partij verschenen Jacques De Nolf, algemeen secretaris, en Luc Verweirder, persverantwoordelijke van Club Brugge. Namens *Het Laatste Nieuws* verscheen Raymond De Craecker, hoofd redactiebeheer. Stephan Keygnaert is in persoon verschenen.

DE FEITEN

In een uitgebreid artikel in de katern *Sportkrant* van *Het Laatste Nieuws* van 27 januari 2009 geeft sportredacteur Keygnaert commentaar op de gang van zaken van Club Brugge, in de vorm van een fictief interview met voorzitter Michel D'Hooghe waarbij de voorzitter de persmensen gezegd uitnodigt om hun visie te geven over de gang van zaken bij Club Brugge. In brieven van de dag nadien aan de hoofdredactie en de verantwoordelijke uitgever vraagt Club Brugge de publicatie van een recht van antwoord. De antwoordtekst wordt opgenomen in het sportkatern van de krant van 30 januari. In een nawoord bij de antwoordtekst legt chef van de sportredactie Geert Desmet uit dat het artikel van 27 januari een analyse was, die op een satirische manier werd gebracht. Hij verontschuldigt zich voor eventuele verwarring die kon ontstaan.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Club Brugge voert aan dat het betwiste artikel niet neerkomt op satire, maar wel op leugenachtige informatie. In het artikel wordt verslag uitgebracht van een interview dat nooit heeft plaatsgevonden. De voorzitter van Club Brugge, die in die periode bewust een informatiestop had ingelast, is daardoor in een negatief daglicht gesteld. Veel lezers zijn op een verkeerd been gezet en ze hebben geloofd dat het interview in werkelijkheid heeft plaatsgevonden. Club Brugge zegt geen bezwaar te hebben tegen de inhoud van de commentaar op zich, maar neemt het de journalist wel kwalijk dat hij op die manier aan sfeerscheping heeft gedaan.

Het Laatste Nieuws betoogt dat het hier om een aanvaardbare stijlfiguur gaat, waarbij journalist Keygnaert in de vorm van een imaginair interview commentaar gaf op de gang van zaken bij Club Brugge. Boven het artikel staat trouwens de lijn: 'Stephan Keygnaert becommentarieert de crisis van Club Brugge'. De journalist had zeker niet de bedoeling om voorzitter D'Hooghe schade toe te brengen. Op de hoorzitting voegt Keygnaert hieraan toe dat hij al eerder kritische commentaar had gegeven op het beleid bij de club, en dat hij ditmaal naar een originele formule had gezocht. Hij heeft daarbij voor het eerst de formule van een denkbeeldig interview gebruikt. Hij had zeker niet de bedoeling om de voorzitter persoonlijk te treffen, en wil zich verontschuldigen indien sommigen dit zo zouden hebben opgevat. Overigens zegt Keygnaert dat hij reacties ontvangen heeft waaruit blijkt dat ook binnen Club Brugge zijn boodschap is begrepen.

BESLISSING

Aan de schrijver van een column of een andere opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn of haar mening te geven en om conclusies te trekken uit door hem of haar gepresenteerde feiten. Overdrijving en eenzijdige belichting behoren daarbij tot de gebruikelijke stijlmiddelen. De auteur van een column of een andere opiniebijdrage geniet ook een ruime mate van vrijheid om feiten te kwalificeren en van een eigen interpretatie te voorzien (Zie: *RvdJ 2004-04, Standaert t/ Desmet, 13 mei 2004, RvdJ 2004-07, Catherine t/ Doornaert, 9 december 2004 en RvdJ 2007-09, Devriendt, De Loof en Cambien t/ Vandeweghe, 15 maart 2007*). Voor de lezer dient wel duidelijk aangegeven te worden dat het om een commentariërende bijdrage gaat, en niet om feitelijke verslaggeving. Artikel 3 van de Code van journalistieke beginselen bepaalt immers: 'Het onderscheid tussen de weergave van de feiten en de commentaren moet duidelijk merkbaar zijn'.

Boven het artikel 'Matthijssen krijgt ons laatste krediet' staat in een lijn aangegeven: 'Stephan Keygnaert becommentarieert de crisis van Club Brugge', naast een foto van de betrokken journalist. Bovendien heeft de krant, mocht er toch nog onduidelijkheid hebben bestaan bij bepaalde lezers, in de krant van 30 januari 2009 naast de antwoordtekst ook een naschrift gepubliceerd, waarbij zij zich verontschuldigt bij de lezers die door het artikel in verwarring werden gebracht.

Het Laatste Nieuws heeft dus voldoende aangegeven dat het betrokken artikel een commentariërende bijdrage betreft.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van mening: De klacht is ongegrond.

Brussel, 10 september 2009

Henk Blanken

Media Mores. Over digitale cultuur, bloggende burgers en journalistieke ethiek

Atlas

Is de journalistieke ethiek, ontstaan in de eeuw van de massamedia, nog wel toepasbaar in de huidige digitale cultuur? Een cultuur waarin elke burger individueel bepaalt welke informatie hij al dan niet wil krijgen en waarin informatie zo overvloedig aanwezig is dat ze haar waarde verliest. De Nederlandse journalist Henk Blanken gaat in dit boek op zoek naar de gevolgen van de digitalisering voor journalisten en hun vak. Met talrijke voorbeelden uit de dagelijkse praktijk legt hij de vinger op pijnlijke wonden. Bovendien benadert hij elk thema vanuit verschillende gezichtspunten, zodat er soms verrassende inzichten naar boven komen en weer eens blijkt dat niets op deze wereld ooit zwart-wit is. Zo ligt het voordeel van digitale krantenarchieven eigenlijk helemaal niet zo voor de hand, als blijkt dat sommige mensen levenslang achtervolgd worden door een artikel dat ooit in een studentenbladje over hen verscheen. En kan en mag Google wel zomaar zelf bepalen welke links bovenaan in een zoekopdracht belanden?

Blanken toont ten overvloede aan dat de huidige Google-generatie heel anders tegen de wereld aankijkt dan haar voorgangers. Jongeren hebben ook een heel eigen idee over nieuws en hoe en door wie dat moet gebracht worden. Toch is de toon van het boek niet pessimistisch. Blanken ziet ook de voordelen van de nieuwe tijd en wil er een open en eerlijk debat over voeren. Overigens is hij wel degelijk van mening dat er ook voor journalisten in het digitale tijdperk nog een belangrijke rol is weggelegd, zolang de journalistiek maar met haar tijd meegaat.

Dirk De Grooff

Google snel en efficiënt. Slimme tips voor doelgericht zoeken op het internet

Daidsfonds/Leuven

Dit beknopte maar zeer nuttige gidsje is een herwerkte versie van het eerder verschenen *Goochelen met Google*. Het internet is immers geen statisch gegeven en ook Google wil zichzelf telkens opnieuw heruitvinden.

Behalve uitleg over de basisprincipes van het opzoeken via Google, geeft dit boekje een overzicht van talloze andere toepassingen die het media-bedrijf biedt, denk aan Google News, Google Groups en Google Earth. Bijna iedereen gebruikt ondertussen Google om iets op te zoeken, maar slechts weinigen kennen alle mogelijkheden die de zoekrobot biedt. Ook – en mis-

schien zelfs in de eerste plaats – voor journalisten kan het nuttig zijn om op een gerichter manier informatie te zoeken, te verzamelen en op te slaan.

Mark Lee Hunter (ed.)

Story-Based Inquiry: A manual for investigative journalists

De term onderzoeksjournalistiek doet velen dromen van spannende zoektochten door geheime archieven en heroïsche ontmaskeringpogingen tijdens undercoveroperaties. In de praktijk draait het meestal uit op lang en hard werken in

de hoop een verhaal te kunnen brengen dat misschien een verschil zal maken. Deze handleiding wil beginnende onderzoeksjournalisten stap voor stap begeleiden bij de verschillende onderdelen van hun onderzoek en hen behoeden voor vaak voorkomende valkuilen. Zo beklemtonen de auteurs dat onderzoeksjournalistiek draait om het brengen van een goed verhaal. Maar wel een dat gebaseerd is op feiten en waarvan elke uitspraak kan geverifieerd worden.

Elk hoofdstuk behandelt een bepaalde fase van het onderzoek. Begonnen wordt met de keuze van een onderwerp en het bedenken van een hypothese. Komen verder aan bod: het doorzoeken van bronnenmateriaal en het spreken met betrokkenen, het verwerken van de gegevens en tot slot het schrijven en publiceren van het verhaal. Het geheel is in een begrijpelijke en aangename taal geschreven en doorspekt met praktische tips en voorbeelden uit de rijke ervaring van de schrijvers zelf. Het handboek staat gratis ter beschikking op de website van het Fonds Pascal Decroos (www.fondspascaldecroos.be).

Jef Lambrecht

De heilige wereldoorlog. Halfweg de kruistocht tegen het moslimterrorisme

Van Halewyck

In dit lijvige boek neemt *Radio 1*-journalist Jef Lambrecht de lezer mee door flarden van nieuwsberichten over de moeilijke verhoudingen tussen west en oost. De stukjes staan in

een vage chronologische ordening en lopen aardrijkskundig kriskras door elkaar. Sommige stukjes zijn heel kort, andere bieden iets meer context en analyse.

Af en toe is er ook plaats voor eigen observaties, die veelal over journalistiek gaan. Volgens Lambrecht gaat het in dit boek om alle verhalen die hij niet eerder heeft kunnen brengen omdat er geen belangstelling voor was of omdat ze te moeilijk werden

geacht voor een breed publiek. En jawel, de nieuwsflarden bieden inderdaad veel interessante informatie. Alleen zijn ze vandaag nog moeilijk actueel te noemen, en bij gebrek aan een goede historische context is het risico op verzuipen in een vloedgolf van details niet uit te sluiten.

Nick Hannes

Red Journey

Iannoo

Persfotograaf Nick Hannes ging een jaar lang op tocht door

de landen van de voormalige Sovjet-Unie. Zijn beelden van door ons nauwelijks gekende landen als Turkistan en Kirgistan zijn even mooi als verontrustend. Vaak brengt hij alledaagse situaties in beeld die wij als exotisch ervaren, en toch is er ook steeds een

grote herkenbaarheid. De Engelstalige begeleidende teksten van onder meer Salvatore Di Rosa bieden een boeiende inleiding op de politieke situatie van de bezochte landen.

De deadline voorbij

TOEVALLIGHEDEN

Leen Creve
Knack Weekend

Het beroep van reporter leek me wel wat. Zoals Kuifje verre werelddelen afschuimen, en dan verslag uitbrengen. Rock-'n-roll straalde het uit, pure actie ook. Een hondje als gezelschap, bovendien? Mooi. Zo'n stripverhalen mens, dat wist ik al op mijn tiende, is nooit de werkelijkheid. Toch volgde ik na vier jaar communicatiewetenschappelijke theorie aan de universiteit nog een journalistieke opleiding. Mijn stageplek werd mijn eerste job. En zo kreeg ik de kans om het beroep effectief uit te oefenen. Vijf jaar draai ik nu mee op een redactie van een gerespecteerd weekblad.

En ja, hoor: actie genoeg. Met een notaboekje en pen de wereld rond, is een deel van de job. Ik kom op plekken waar anderen ofwel veel geld voor moeten betalen ofwel de juiste vrienden voor moeten hebben. Of waar ze gewoon niet toegelaten worden. Mijn allereerste persreis ging naar een ijshotel in het noorden van Zweden. Indrukwekkend. Voor een andere reportage mocht ik twee *laps* lang een Formule 1-wagen besturen. Ik mocht op bezoek bij katoenplukkers in Mali en bij cacaoberoeren in Peru. Ik kon me specialiseren in de wereld van interieurarchitectuur en vormgeving en schrijf over stoelen en tafels, zetels en fauteuils, behangpapier, gordijnen en tapijten. Over prachtige dure mooie huizen en over goedkope decoratietips. Ik bezoek meubelfabrieken en zie hoe de meest prestigieuze meubels en bedden in elkaar steken, ik heb een echte Thonetcaféstoel helpen plooiën. Ik ontmoet de crème van de internationale meubelmakers en architecten.

Hoewel die actie boeiend is, heb ik me voorgenomen om de komende vijf jaar meer aandacht te hebben voor de passieve kant van de job. En dat bedoel ik in de meest actieve zin. We ondergaan het nieuws, we zijn afhankelijk. Feiten bepalen waar wij over schrijven. Niet wijzelf. Maar om al die feiten te kunnen vatten, heb ik het nodig om af en toe even te stoppen en achterover te leunen en het overzicht te zoeken. Zodat ik zoveel mogelijk nieuwe meubels, nieuwe jonge ontwerpers, nieuw interieurmateriaal en nieuwe woontrends kan oppik-

ken. Dat vraagt niet alleen tijd, maar ook een zekere afstand en openheid. Passiviteit, dus.

Onze job zit eigenlijk simpel in elkaar: het volstaat om op het juiste moment op de juiste plaats te zijn: zorgen dat je erbij bent als er iets te gebeuren staat, als er belangrijke dingen gezegd worden, als de eerste tekenen van een trend zichtbaar worden. Daarom passen we onze professionele trucs toe: een zo breed en divers mogelijk netwerk uitbouwen, naar belangrijke persconferenties, beurzen, lezingen en wedstrijden gaan. Maar het interessantste zijn de minder voorspelbare nieuwsfeiten op plaatsen en momenten waar je collega's niet zijn. Het zijn bijna toevalligheden. Het is er de jongste maanden en jaren niet gemakkelijker op geworden om zo'n nieuws nog mee te laten spelen.

Er wordt te weinig geïnvesteerd in toeval. Wellicht omdat het niet onmiddellijk rendeert. Want er is tijd voor nodig. Om ontmoetingen te hebben die misschien niet rechtstreeks in een diepgaand interview uitmondend. Om onderweg te zijn. Om mensen te volgen. Om exact op het juiste moment in actie te kunnen schieten: de concurrentie voorblijven, de juiste beelden verzamelen en de perfecte woorden vinden om de gedachten van de ge-

interviewden te vertalen, om een trend te omschrijven of een nieuwe technologie uit te leggen.

Dat onvoorspelbare nieuws maakt onze job niet alleen zo avontuurlijk, maar vooral ook zo nodig. Nieuwsletters, rss-feeds, twitter, radio, televisie, kranten, blogs en sociale netwerken, er zijn honderden kanalen waarop nieuws wordt gebracht. Maar inhoudelijk sterke verhalen met een toegevoegde waarde, die krijgt niemand in een twitterbericht meegegeven. Ook de jonge generatie journalisten niet.

Volgende maand: Jan Holderbeke, eindredacteur Panorama-VRT

(Foto Charlie De Keersmaecker)

Onder embargo

Marc Robberechts, hoofdredacteur-directeur van productiehuis *Talent & Vision*, is verkozen tot de nieuwe voorzitter van de VVBJ (Vlaamse Vereniging van Beeld Journalisten). Peter Maenhoudt en Ronny Ceuleers (voorzitter VVBJ-Antwerpen) blijven bestuurslid, Piet Velghe is opnieuw aangewezen als afgevaardigd bestuurder en penningmeester.

Minder goed nieuws van de **Vereniging van de Vlaamse Radio- en Televisiepers**, die de in media gespecialiseerde journalisten groepeerd. Bij gebrek aan opvolging heeft het voormalige bestuur de vereniging ontbonden. De RTV-journalisten deden jaarlijks van zich spreken door de gewaardeerde uitreiking van hun radio- en tv-prijzen.

Voormalig RTV-voorzitter **Jaak Vandyck** (GvA/HBvL): "Het is door het gebrek aan engagement van de jongere generatie mediajournalisten dat we er de stekker moeten uittrekken. Wat dit des te pijnlijker maakt, is dat we straks in 2011 vijftig jaar zouden hebben bestaan."

Bij *P-Magazine* is er een wissel aan de top. **Michaël Lescroart** klimt er op van adjunct-hoofdredacteur tot hoofdredacteur en vervangt zo Günther Van Hassel. Die laatste blijft wel hoofdredacteur van dat andere mannenblad *Ché*.

Ook *Trends-Tendances* heeft een nieuwe hoofdredacteur: **Nathalie van Ypersele de Strihou**. Zij begon dertien jaar geleden als journaliste bij *Trends* en was sinds vorig jaar hoofdredactrice van maandblad *Bizz*.

Tegelijk is een nieuw cultureel tijdschrift gelanceerd: *Staalkaart*. Het blad verschijnt om de twee maanden en kost 10 euro in losse verkoop. Uitgever is **Decom**, dat ook al overheidsmagazines en bedrijfsbladen in de portefeuille heeft. Hoofdredacteur Lieven De Laet: "Een blad dat een totaalbeeld geeft over muziek, woord, dans en beeldende kunsten is er in Vlaanderen nog niet."

Kirsten Bertrand, die zes jaar voor *Het Belang van Limburg* schreef, is verhuisd naar *Het Laatste Nieuws*.

Joris Van Roy (ex-*HLN*) heeft niet lang met de vingers hoeven te draaien. Hij is door Belga al meteen opgevestigd als *chief information resources* (zie ook pagina 4).

Nog een spijtig vertrek bij *Het Laatste Nieuws*. Herinnert u zich de gespierde aanval van Tom Naegels in *De Standaard* tegen de paparazibERICHTGEVING over de zelfdoding van Yasmine? Daarin had Tom het ook over een interne mail van *HLN*-hoofdredacteur **Paul Daenen**, die met uitstekende oplagecijfers in de hand zijn redactie feliciteerde met onder meer de Yasmine-berichtengeving.

In Kobbegem konden ze daar niet mee lachen. De journalist van *HLN* die de interne mail aan Naegels zou hebben doorgespeeld, is op straat gezet.

Het collectief ontslag en de bijhorende spanningen bij *De Morgen* blijven sporen nalaten, onder meer in de vorm van een opmerkelijke **braindrain** naar *De Standaard & Het Nieuwsblad*. Vijf gewezen journalisten van *De Morgen* zijn door Groot-Bijgaarden opgevestigd. Het gaat om de politieke verslaggevers Lisbeth Van Impe en Ruud Goossens, sportjournalist Hans Vandeweghe, opiniereedacteur Bert Bultinck en fotoreedacteur Jan De Haese.

Twee andere politieke verslaggevers van *De Morgen* vinden we intussen terug bij de SPA. **Filip Rogiers** werd er adviseur van voorzitter Caroline Gennez en **Gorik Van Hoken** versterkte de studiedienst.

Bij dezelfde krant is nu ook documentalist **Tim Janssens** opgestapt. Ook hij speelde als vakbondsvetegenwoordiger een leidende rol in de onderhandelingen over het voorbijgaande collectieve ontslag bij de krant.

Dat er leven is na *De Morgen*, bewijst ook **Roger Kesteloot**. Roger, in een vroeger leven hoofdredacteur van de krant, is waarnemend directeur-generaal van De Lijn geworden nu ceo Ingrid Lieten de politiek indook.

Ook in Groot-Bijgaarden is met de stoelen geschoven. **Peter Vandermeersch**, algemeen hoofdredacteur van de Corelio-kranten, nestelde zich in het kantoor van hoofdredacteur Michel Vandersmissen en gaat zich persoonlijk met *Het Nieuwsblad* bezig houden.

Guy Franssen ruilt zijn post van adjunct-hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad* weer in voor een schrijvende job. Als adjunct wordt hij vervangen door **Geert Dewaele**, die tot dusver *Job@* onder zijn hoede had.

Kim De Rijck, die zopas nog de Europadesk van *De Standaard* versterkte, gaat vanaf 1 oktober werken voor Europa. Ze wordt PR-manager van het *Innovative Medicines Initiative*, een samenwerkingsverband van de Europese Commissie en de Europese farmaceutische industriesector.

En **Wouter Verschelden**, ook van *De Standaard*, is naar de VS vertrokken, zij het tijdelijk. Wouter gaat met een beurs studeren aan de gereputeerde *School of Journalism* van de Columbia University. Collega-partner **Ilse Degryse** steekt mee de plas over en gaat vanuit de VS deeltijds corresponderen voor *De Standaard*.

En ook bij de VRT worden tegenwoordig volop journalisten uitgewuifd. Begin september ging radiomonument **Johan Janssens** met pensioen (zie alle kranten), maar ook **Mark Van Glabbeek** en **Marc Ooms** lieten Reyers intussen achter zich. Op 1 oktober dan weer gaat **Roger Creyf** met welverdiende rust.

Peter Bruyninckx nam op diezelfde VRT-tv-redactie ontslag om voor de dienst Emancipatiezaken van de Vlaamse overheid te gaan werken.

Chris Michel, ex-VTM, is woordvoerder geworden van Vlaamse minister van Binnenlandse Zaken Geert Bourgeois (NV-A). Chris zal daar samenwerken met **Mark Deweerdt**, in een vroeger leven journalist bij *De Standaard* en *De Tijd* en tot voor kort nog aan de slag voor de CD&V.

De AJP (Franstalige zustervereniging van de VVJ) heeft een **salarisonderzoek** gedaan bij de Franstalige journalisten. Vergelijken blijkt moeilijk, omdat er tegenwoordig met een hele reeks extralegale voordelen wordt vergoed: maaltijdcheques, gsm, bedrijfswagen, groepsverzekeringen... Niettemin blijkt de **RTBF** de beste betaler te zijn, gevolgd door de kranten en magazines. De private omroepen betalen het slechtst. Zie www.ajp.be.

Ondertussen is aan Franstalige kant ook een **Conseil de Déontologie Journalistique** opgericht. Een groot verschil met de Vlaamse Raad voor de Journalistiek, die zeven jaar geleden het licht zag, is dat de Franstalige Conseil bij decreet is opgericht en aan strikte erkenningsvoorwaarden moet voldoen vooraleer overheidssubsidie te krijgen.

VLAAMSE NOORD-ZUID PERSPRIJS 2009

Voor de vijfde keer organiseert het **Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS)** de Vlaamse Noord-Zuid persprijs voor de schrijvende pers.

Met de prijs wil de Vlaamse overheid meer aandacht krijgen voor ontwikkelingsprocessen in het Zuiden en de Noord-Zuid verhoudingen in bredere zin.

De winnaar wordt beloond met een geldsom van 5000 euro.

Het uitgangspunt is dat de aandacht die journalisten hebben voor de leefomstandigheden in de Derde Wereld, in grote mate bepaalt hoe de Vlaming staat tegenover solidariteit met het Zuiden.

Komen in aanmerking voor deelname: Nederlandstalige artikelen of reeksen die inzicht geven in ontwikkelingsprocessen in landen uit het Zuiden of die betrekking hebben op de Noord-Zuidverhoudingen in het algemeen. De bijdragen moeten gepubliceerd zijn tussen 1 september 2008 en 31 augustus 2009 in Nederlandstalige dag-, week- of maandbladen verkrijgbaar in Vlaanderen.

Een jury van experts beoordeelt de ingestuurde publicaties en kiest een winnaar. Kernelementen bij de beoordeling zijn de journalistieke aanpak en originaliteit enerzijds en de informatiewaarde en relevantie anderzijds.

Deelname moet gebeuren via het inschrijvingsformulier op www.vlaanderen.be/ontwikkelingssamenwerking uiterlijk op 30 september 2009 te sturen naar **VAIS** (ten aanzien van Freddy Colson), Boudewijnlaan 30 bus 82 in 1000 Brussel.

Meer info

In het reglement en inschrijvingsformulier op www.vlaanderen.be/ontwikkelingssamenwerking
Via Gitti op het telefoonnummer 02/553 45 19

Vlaamse overheid

